

Ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitseks

1. aprillist 1977 kuni 1. novembrini 1978 toimus Eesti NSV Kultuuriministeeriumi organiseerimisel Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 60. aastapäevale pühendatud vabariiklik ajaloo-, arheoloogia- ja kunstimälestiste ülevaatus. Selle eesmärk oli ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse tõhustamine, mälestiste ja nende ümbritseva heakorrastamine, seni tundmatute mälestiste väljaselgitamine ja tähistamine ning nende sihispärasem populariseerimine.

Ülevaatus toimus kahes voores, kusjuures esimene kestis 1. aprillist 1977 kuni 15. maini 1978, teine 15. maisp kuni 1. novembrini 1978. Esimene voor viidi läbi linnades ja rajoonides, kusjuures seda juhtisid rajoonikomisjonid. Nende koosseisu kuulusid esindajad partei rajoonikomiteest, rajooninõukogu täitevkomiteest, koolidest, kultuuriasutustest jm.

Teise voo ru viis läbi vabariiklik organiseerimiskomitee, kes tutvus ülevaatus tulemustega rajoonides ja linnades.

Kuidas siis kulges ülevaatus Rakvere rajoonis?

Sellekohased komisjonid moodustati kõikide kohalike nõukogude täitevkomiteede juurde. Nende käudu võtsid ülevaatuses osa ka kohalikul koolid, raamatukogud, klubilised asutused ja majandid.

Välja selgitati rohkesti uusi ajaloo- ja kultuurimälestisi, neist arheoloogiamälestisi 158, ajaloomälestisi kuus jne. Suurt tähelepanu pöörati kohaliku kaitse all olevate arheoloogiamälestiste tähistamisele. Pailgdati 73 kaitsetahvliit.

Ülevaatus ajal oli eriline rõhk asetatud revolutsiooni- ja Suure Isamaasõja mälestiste olukorrale ning hooldamisele.

Paul RANDROO,
Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee esimehe asetäitja,
ülevaatusel rajoonikomisjoni esimees ♣

Heakorrastati kõik vennaskalmud ja tõhustati nende igapäevast hooldamist.

Rohkesti korraldati sobivasisulisi vestlusi, loenguid ja teemaatilisi üritusi. Näiteks peefi rajooni 25 üldhariduslikus koolis kultuurimälestiste teemal 107 loengut, 298 vestlust, 62 teemaatilist üritust, 106 kohtumist Suure Isamaa- ja Kodusõja veteranidega jne. Rakvere I Keskkool pidas teoreetilise konverentsi teemal «60 võitlus- ja võituderohket aastat kodurajoonis». Kodukoha kultuurimälestisi tutvustav konverents toimus samuti Rakke Keskkoolis.

Ülevaatus ajal elavnes ka matkade ja ekskursioonide korraldamine revolutsiooni-, lahingu- ja töökuulsuse paikadesse.

Kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise küsimused olid arutusel kõikide kohalike nõukogude täitevkomiteede istungitel.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 60. aastapäevale pühendatud ülevaatus aktiviseeris ajaloo- ja kultuurimälestiste alast tööd rajoonis. Tugevnes mälestiste kaitse kohtadel, paranesid nende seisund ja heakord. Võeti arvele uusi mälestisi ning elavnesid mälestiste propaganda ja nende kasutamine elanike esteetilisel ja kommunistlikul kasvatamisel.

Paremaid tulemusi rajoonis ülevaatusel läbiviimisel saavutasid Viru-Jaagupi külanõukogu, Kunda A. Tisleri nim. I Keskkool, Rakke Keskkool, Rakvere I Keskkool, Kadrina Keskkool ja Viru-Jaagupi 8-kl. Kool.

Majanditest tuleb eriti esile tõsta Uhtja, Viide, «Energia» ja Viru kolhoosi ning Vinni NST, Pälsoni, Roela ja Viitna sovhoosi. Nendes majandites pööratakse vajalikku tähelepanu ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitsele ning leitakse võimalusi ja vahendeid nende nõuetekohaseks märgistamiseks ja hooldamiseks.

Hiljuti sai teatavaks vabariikliku organiseerimiskomitee otsus ülevaatus tulemuste kohta. See oli rõtmstav: Rakvere rajoonile anti koht koos rahalise preemiaga.

Rajoonikomisjoni nimel tänan kõik neid, kes ülevaatusel aktiivselt kaasa aitasid, samuti neid paljusid koolide, kultuuriasutuste, ettevõtete ja majandite juhte, kes järjekindlalt osutavad vajalikku tähelepanu ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitsele ning hooldusele.

Tahaksin loota, et lõppenud ülevaatus andis uut hoogu meie rajoonis ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse alasele tööle, ja et kõik need rajooni koolid, kultuuriasutused, ettevõtted ning majandid, kus seni suhtuti sellesse tööloiku vähese vastutustundega, edaspidi oma tegemisi kõne all olevas valdkonnas järsult parandavad.